

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt dofinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

PROTOKÓŁ PODSUMOWUJĄCY BADANIE JAKOŚCIOWE W RAMACH PROJEKTU

„Nauczyciel Szkoły Odzieżowej w nowoczesnym
przedsiębiorstwie przemysłu mody”

realizowanego przez firmę CORPO Sp. Z O. O

w partnerstwie z Eurokreator s.c.

Raport opracowała firma: EVACO Sp. Z O.O.

Kraków, grudzień 2012

Biuro projektu
08-440 Pilawa
ul. Letniskowa 1
tel.:692-837-020
mail:biuro@foso.pl
www.edu.corpo.pl

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

O projekcie

Projekt „Nauczyciel Szkoły Odzieżowej w nowoczesnym przedsiębiorstwie przemysłu mody” był sfinansowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.4. Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie, Poddziałanie 3.4.3. Upowszechnienie uczenia się przez całe życie – projekty konkursowe.

Celem projektu „Nauczyciel Szkoły Odzieżowej w nowoczesnym przedsiębiorstwie przemysłu mody” jest zwiększenie kompetencji nauczycieli szkół odzieżowych w zakresie: znajomości najnowszych trendów w branży odzieżowej, nowoczesnych technologii i rozwiązań ICT, a także podniesienie poziomu umiejętności metodycznych i dydaktycznych.

W projekcie uczestniczy 120 nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu z branży odzieżowej z całej Polski.

W czasie trwania projektu, w ramach staży w przedsiębiorstwach branży odzieżowej wdrażane jest 12 Programów Doskonalenia Zawodowego Programy.

Niezwykły dynamizm jest cechą charakterystyczną dla branży odzieżowej. Przedsiębiorstwa muszą stale śledzić trendy i preferencje rynkowe oraz dążyć do kompleksowego zaspokojenia potrzeb klienta. Problemатyczny jest również krótki cykl życia produktu, który wiąże się z sezonowością i trendami mody.

Polskie szkolnictwo pozostaje w znaczącym tyle w stosunku do potrzeb branży. Absolwenci szkół odzieżowych wychodzą na rynek bez znajomości nowych trendów oraz nowych technologii w branży, a także bez umiejętności praktycznych. Stąd inicjatywy, jak projekt „Nauczyciel Szkoły Odzieżowej w nowoczesnym przedsiębiorstwie przemysłu mody” stawiają sobie za cel modernizację kształcenia zawodowego, z dużym naciskiem na odpowiednie przygotowanie kadry nauczycielskiej, wyposażenie jej w wiedzę i umiejętności, odpowiadające aktualnym potrzebom branży.

Cel badania:

Badanie jakościowe poprowadzone metodologią FGI miało na celu zebranie informacji zwrotnych dot. pilotażowo wdrożonego programu doskonalenia zawodowego dla nauczycieli kształcenia zawodowego i instruktorów praktycznej nauki zawodu w branży odzieżowej w 12 zawodach:

1. Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy (sprzedawca),
2. Technik organizacji reklamy,
3. Technik technologii wyrobów skórzanych,
4. Technik technologii odzieży,
5. Technik włókienniczych wyrobów dekoracyjnych,
6. Kaletnik,
7. Obuwnik,
8. Operator maszyn w przemyśle włókienniczym,
9. Krawiec,
10. Kuśnierz,
11. Rękodzielnik wyrobów włókienniczych,
12. Technik handlowiec.

Badanie jest częścią większego projektu i stanowi ważne uzupełnienie poprowadzonych w ramach projektu badań ilościowych.

Metodologia badania

W projekcie „Nauczyciel Szkoły Odzieżowej w nowoczesnym przedsiębiorstwie przemysłu mody” jako jedną z metod badawczych zastosowano badania focusowe - zogniskowany wywiad grupowy (Focus Group Interview). Badania focusowe zastosowano jako uzupełnienie badania ilościowego prowadzonego w projekcie metodą CAWI i CATI w celu pogłębienia interpretacji wyników. Dodatkową wartością tego badania jest

uzyskanie pogłębionych wyników w zakresie postrzegania, myślenia, oceniania czy wyrażania emocji.

Metodologia wywiadu grupowego pozwoliła na uzyskanie dodatkowych efektów, mających dużą wartość jakościową dla prowadzonego badania, takich jak:

- **efekt synergii** – wspólny wysiłek grupy prowadzi do generowania szerszej gamy opinii i pomysłów niż sytuacja rozmowy z pojedynczą osobą;
- **efekt stymulacji** – grupa zwiększa motywację do wykonania zadania; zwiększa entuzjazm do dyskusji;
- **efekt bezpieczeństwa** – ma się silniejsze poczucie bezpieczeństwa, gdy jest się w grupie; przyczynia się to do śmielszego wyrażania opinii;
- **efekt spontaniczności** – sytuacja grupowa jest dla ludzi bardziej naturalna, co powoduje z kolei większą naturalność wypowiedzi

Realizacja próby

W projekcie zrealizowano badania focusowe na próbie 17 osób.

W tym celu przeprowadzono dwa badania focusowe:

- 14 grudnia 2012 roku w Zespole Szkół Zawodowych Nr 1 w Dębicy.
W badaniu wzięło udział 9 osób z województwa podkarpackiego i małopolskiego- uczestnicy projektu NSO, 1 opiekun stażu oraz Dyrektor Szkoły.
- 17 grudnia 2012 roku w Zespole Szkół Projektowania i Stylizacji Ubioru w Sosnowcu.
W badaniu wzięło udział 8 osób z województwa śląskiego- uczestnicy projektu NSO oraz opiekun staży w przedsiębiorstwie w projekcie NSO i jednocześnie pełniący stanowisko kierownicze w przedsiębiorstwie

Program badanie focusowego przeprowadzonego w dn. 14 grudnia 2012 r.

Miejsce:

Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 im. Jana Pawła II w Dębicy, ul. Rzeszowska 78 ,
39-200 Dębica

Firma realizująca badanie:

EVACO Sp. z O.O.

Prowadząca:

MAGDALENA STUSIŃSKA-KRYWALSKA – moderator/facylitator

Ekspert:

Rafał Kunaszyk- ekspert kluczowy ds. doskonalenia zawodowego

PROGRAM BADANIA FOCUSOWEGO prowadzonego w ramach projektu „Nauczyciel szkoły odzieżowej w nowoczesnym przedsiębiorstwie mody”:

PROGRAM BADANIA FOCUSOWEGO **prowadzonego w ramach projektu**

„Nauczyciel szkoły odzieżowej w nowoczesnym przedsiębiorstwie mody”:

15.00 – 16.00 – Rozpoczęcie spotkania, cel spotkania, agenda spotkania. Trening

16.00 – 17.00 – KARTA 1: Analiza SWOT – Co się działo na stażu w ramach projektu Nauczyciel szkoły odzieżowej w nowoczesnym przedsiębiorstwie mody? – praca warsztatowa: wnioski, dyskusja moderowana

17.00- 17.15 – przerwa kawowa i poczęstunek

17:15 – 19.00- KARTA 2 – idealny staż zawodowy oraz KARTA 3 – niedokończone zdania, dyskusja moderowana

19.00 – 19.30 – podsumowanie spotkania przez moderatora

Program badanie focusowego przeprowadzonego w dn. 17 grudnia 2012 r.

Miejsce:

Zespół Szkół Projektowania i Stylizacji Ubioru, ul. Gen. Grota Roweckiego 64;
41-200 Sosnowiec

Firma realizująca badanie:

EVACO Sp. z O.O.

Prowadząca:

MAGDALENA TRZEBUNIAK-ŻMUDA – moderator/facylitator

Ekspert:

Rafał Kunaszyk- ekspert kluczowy ds. doskonalenia zawodowego

PROGRAM BADANIA FOCUSOWEGO prowadzonego w ramach projektu „Nauczyciel szkoły odzieżowej w nowoczesnym przedsiębiorstwie mody”:

PROGRAM BADANIA FOCUSOWEGO prowadzonego w ramach projektu

„Nauczyciel szkoły odzieżowej w nowoczesnym przedsiębiorstwie mody”:

15.00 – 16.00 – Rozpoczęcie spotkania, cel spotkania, agenda spotkania. Trening

16.00 – 17.00 – KARTA 1: Analiza SWOT – Co się działo na stażu w ramach projektu Nauczyciel szkoły odzieżowej w nowoczesnym przedsiębiorstwie mody? – praca warsztatowa: wnioski, dyskusja moderowana

17.00- 17.15 – przerwa kawowa i poczęstunek

17:15 – 19.00- KARTA 2 – idealny staż zawodowy oraz KARTA 3 – niedokończone zdania, dyskusja moderowana

19.00 – 19.30 – podsumowanie spotkania przez moderatora

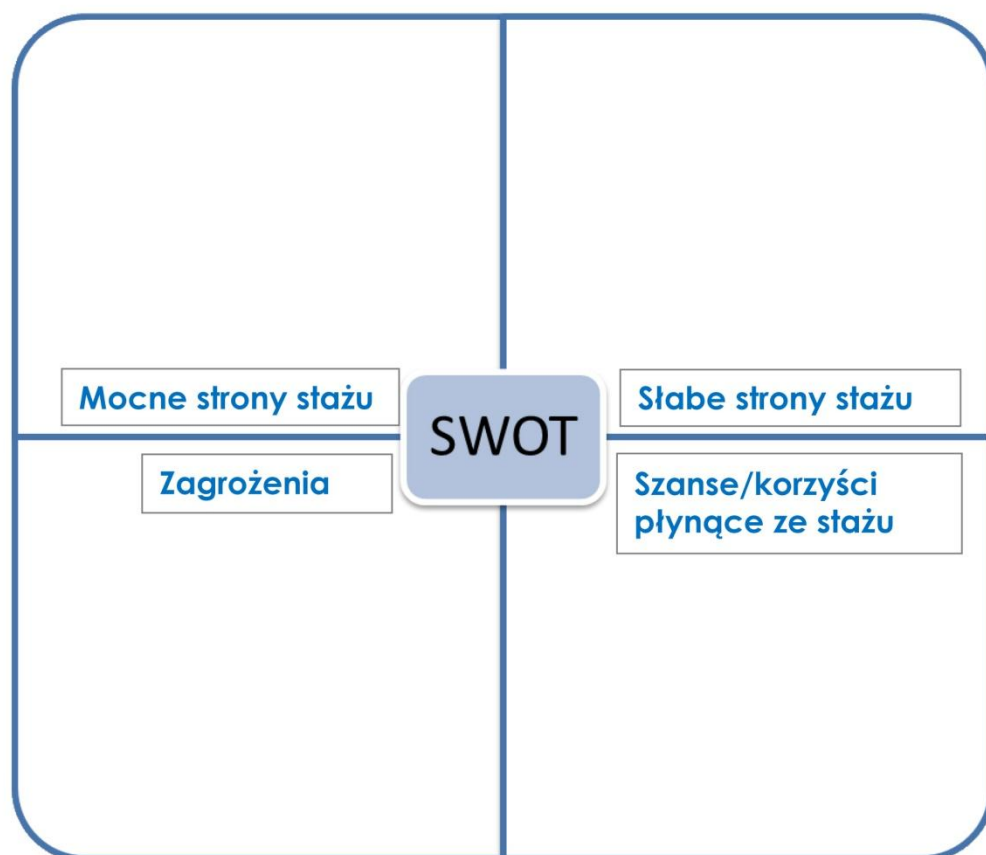

Zastosowane w badaniach focusowych narzędzia badawcze:

KARTA 1

BADANIE FOCUSOWE w ramach PROJEKTU „Nauczyciel szkoły odzieżowej w nowoczesnym przedsiębiorstwie mody”

Proszę wypełnić poniższą tabelę zgodnie z **metodologią Analizy SWOT** w odniesieniu do zrealizowanego stażu zawodowego w ramach projektu „Nauczyciel szkoły odzieżowej w nowoczesnym przedsiębiorstwie mody”.

KARTA 2

BADANIE FOCUSOWE w ramach PROJEKTU „Nauczyciel szkoły odzieżowej w nowoczesnym przedsiębiorstwie mody”

Proszę sobie wyobrazić **DOSKONAŁY** program stażowy dla nauczycieli kształcenia zawodowego w branży odzieżowej i odpowiedzieć na poniższe pytania:

Pytania:

1) Ile czasu powinien trwać staż zawodowy:

.....
.....
.....

2) Firmy, w których należy zorganizować staże zawodowe:

.....
.....
.....

3) Jakie kompetencje powinien mieć opiekun stażu:

.....
.....
.....
.....
.....

4) Czy staż powinien mieć charakter specjalizacyjny?

a) zdecydowanie tak,

b) raczej tak,

c) raczej nie,

d) zdecydowanie nie.

Jeżeli tak to jaka specjalizacja jest najbardziej potrzebna?

.....
.....
.....

- 5) Czy staż powinien mieć charakter ogólnozawodowy?
- a) zdecydowanie tak,
 - b) raczej tak,
 - c) raczej nie,
 - d) zdecydowanie nie.
- 6) W jakich proporcjach staż powinien zawierać formy instruktażu, obserwacji bądź współdziałania/faktyczną pracę stażysty. Proszę o rozdysponowanie 100% czasu pomiędzy 3 formy w poniższej tabeli:

Instruktaż	Obserwacja	Współdziałanie/praca stażysty w miejscu stażu

KARTA 3

BADANIE FOCUSOWE w ramach PROJEKTU „Nauczyciel szkoły odzieżowej w nowoczesnym przedsiębiorstwie mody”

Proszę uzupełnić niedokończone zdania poniżej:

1) Podczas wyboru firm stażowych powinno się brać pod uwagę następujące kryteria:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2) Najważniejszymi elementami stażu zawodowego dla nauczycieli są:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3) Program stażu powinien być oparty na:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Scenariusz badań focusowych przeprowadzonych w dniach 14 i 17 grudnia 2012 roku

CEL BADANIA FOCUSOWEGO:

Przed badaniem sformułowano pięć celów szczegółowych (zgodnych z wytycznymi projektu):

- analiza potencjału w odniesieniu do opinii uczestników projektu, dyrektorów szkół zawodowych oraz pracodawców
- ocena programów stażowych w odniesieniu do oczekiwań nauczycieli oraz pracodawców;
- identyfikacja potrzeb stażowych przez uczestników projektu oraz przedsiębiorców deklarujących chęć współpracy ze szkołami
- analiza barier utrudniających rozwój nauczycieli kształcenia zawodowego w branży odzieżowej
- ocena perspektyw rozwoju w branży odzieżowej pod kątem współpracy szkoły z przedsiębiorstwem

METODOLOGIA PRACY Z GRUPĄ:

Przy projektowaniu badania focusowego wzięto pod uwagę charakterystykę grupy, dobranej w sposób celowy i jednorodnej.

Dobrano moderatora, który posiadał odpowiednie kompetencje do przeprowadzenia wywiadu grupowego, m.in.: przyjazne nastawienie do grupy, umiejętność słuchania i wyciągania wniosków, umiejętność kierowania dyskusją, elastyczność, a także empatię.

Do udziału w badaniu zaproszono eksperta ds. kształcenia zawodowego (pełniącego tę funkcję w projekcie NSO), kompetentnego merytorycznie i zorientowanego w problematyce uczestników projektu. Ze względu na charakter badania zaproszono eksperta, który miał już kontakt z grupą, był osobą godną zaufania i nie krępował swobodnych wypowiedzi UP.

W badaniu zastosowano strategię *funnel*. Na początku badania stworzono grunt do dyskusji, przechodząc do wątków coraz bardziej szczegółowych. Moderator przez cały czas dbał o to, by nie było osoby dominującej, aby wszyscy uczestnicy mieli możliwość swobodnej, nie ocenianej wypowiedzi, a także pobudzał do wypowiedzi odnośnie różnych punktów widzenia danej kwestii.

Ze względu na wartość oryginalnych wypowiedzi Uczestników Projektu, moderator rejestrował wypowiedzi na taśmie oraz sporządzał notatki. W opisach zachowany jest język badanych oraz kolejność poruszanych zagadnień (tekst spisanych wypowiedzi stanowi załącznik nr....).

W prowadzonym badaniu ze względu na skuteczność dla tej grupy docelowej, zastosowano metody aktywizujące takie jak:

- dyskusja moderowana
- metoda *Burzy mózgów*
- ćwiczenia
- Analiza SWOT
- wizualizacje

Badania przeprowadzono w przygotowanej pracowni, wyposażonej w duży stół, sprzęt do nagrywania, wygodne siedzenia, oraz dobre oświetlenie. W badaniu zrezygnowano z podglądu ze względu na brak takiej potrzeby.

CZAS BADANIA:

270 minut

PRZEBIEG BADANIA:

1. Wprowadzenie

Prezentacja się moderatora, Gościa biorącego udział w badaniu- Eksperta ds. kształcenia zawodowego.

Moderator I- MAGDALENA STUSIŃSKA-KRYWALSKA (badanie focusowe z dn. 14 grudnia 2012 roku)

Moderator II- MAGDALENA TRZEBUNIAK-ŻMUDA (badanie focusowe z dn. 17 grudnia 2012 roku)

Dzień dobry,

Nazywam się MAGDALENA STUSIŃSKA-KRYWALSKA i jestem ekspertem firmy Evaco Sp. Z. O.O, która w tym projekcie realizuje badania metodologią CAWI oraz dzisiejsze badanie focusowe.

Jest ze mną osoba, z którą Państwo mieliście już kontakt w projekcie, Rafał Kunaszyk-ekspert ds. kształcenia zawodowego, Prezes Spółki Eurokreator z Krakowa. Pan Rafał będzie brał czynny udział w spotkaniu.

Zaprosiliśmy dziś Państwa do dyskusji, która może mieć duże znaczenie dla rozwoju branży odzieżowej oraz rozwoju współpracy szkoły z przedsiębiorstwem mody.

Nasze dzisiejsze spotkanie potrwa 270 minut.

Cieszę się, że zechcieli Państwo przyjąć nasze zaproszenie.

Prezentacja projektu

Krótką prezentacją projektu oraz celu i potrzeby przeprowadzenia badania.

Jak Państwo wiecie, spotkanie jest częścią projektu realizowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Projektu: „Nauczyciel Szkoły Odzieżowej w nowoczesnym przedsiębiorstwie przemysłu mody” realizowanego przez firmę Corpo Sp. ZO.O. z Warszawy w partnerstwie z firmą Eurokreator s.c. z Krakowa.

Projekt „Nauczyciel Szkoły Odzieżowej w nowoczesnym przedsiębiorstwie przemysłu mody” jest finansowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III Wysoka

jakość systemu oświaty, Działanie 3.4. Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie, Poddziałanie 3.4.3. Upowszechnienie uczenia się przez całe życie – projekty konkursowe.

Projekt, jak Państwo wiecie, jest skierowany do 120 nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu z branży odzieżowej na terenie całej Polski.

Branża odzieżowa jest jedną z bardziej złożonych, a jednocześnie najbardziej rozwojowych na rynku. Charakteryzuje ją szybka dynamika zmian, zależność od klienta i trendów rynkowych, a także złożony system technologiczno-logistyczny. To także branża przed którą stoją duże wyzwania i duże szanse.

Prowadzone dziś badanie, stanowiące dla nas cenne źródło wiedzy, przyczyni się do wypracowania bogatego materiału empirycznego. Rekomendacje w zakresie rozwoju współpracy szkoły z przedsiębiorstwem z branży odzieżowej mogą być cenne dla kształtowania całego procesu budowania nowych programów doskonalenia zawodowego nauczycieli w formie staży w przedsiębiorstwach.

Zależy nam na trwałości efektów tego projektu, a w wymiarze długofalowym rozwoju tej branży i tej współpracy.

Zapoznanie uczestników z metodologią prowadzenia badania focusowego

Wyjaśnienie uczestnikom potrzeby przeprowadzenia badania oraz wprowadzenie do metodologii badań focusowych. Przygotowanie uczestników do rejestracji ich wypowiedzi oraz uzyskanie zgody na taką formę badawczą.

„Drodzy Państwo, w związku z faktem, iż mamy za sobą dużo doświadczeń związanych ze wspólną realizacją projektu „Nauczyciel szkoły odzieżowej...” chcielibyśmy na ten temat podyskutować. Każda wypowiedź i każda Państwa opinia ma dla nas bardzo duże znaczenie. Wszystkie te opinie posłużą nam do sformułowania rekomendacji w tak ważnych dla Państwa i dla nas kwestiach”.

Pozwolę sobie nasze dzisiejsze doświadczenie zarejestrować na dyktafonie, a także będę sporządzała notatki. Oczywiście wszystkie wypowiedzi będą miały charakter anonimowy, a materiał będzie wykorzystany wyłącznie na potrzeby tego projektu.

Dlatego też zwracam się do Państwa z prośbą o wyrażenie zgody na tak poprowadzone badanie.

W dyskusji, jak już wcześniej wspomniałam weźmie udział ekspert ds. kształcenia zawodowego, którego wszyscy Państwo mieliście okazję poznać.

Autoprezentacja uczestników spotkania

Uzyskanie informacji zwrotnej o próbie badanych osób, niezbędnych do sformułowania prawidłowych opinii.

Droży Państwo, mnie już Państwo znacie. Poproszę teraz każdego z Państwa o krótkie zaprezentowanie własnej osoby (swoje imię, miejsce pracy, wykonywany zawód oraz miejsce odbywania stażu). Informacje te również traktujemy jako poufne.

CZĘŚĆ GŁÓWNA BADANIA FOCUSOWEGO

Część główna badania focusowego ma charakter dyskusji moderowanej. Moderator wyznaczył trzy zasadnicze obszary badawcze: efektywność staży w podnoszeniu kwalifikacji nauczycieli i opiekunów praktycznej nauki zawodu, potrzeby i wyzwania w zakresie staży zawodowych dla nauczycieli z perspektywy szkoły i perspektywy przedsiębiorstwa, perspektywy rozwoju współpracy szkoły z przedsiębiorstwem oraz rola staży w podnoszeniu kwalifikacji nauczycieli i opiekunów praktycznej nauki zawodu.

W tym celu Moderator sformułował pytania badawcze, które rozwijały dyskusję. Moderator w tej części stosował metody aktywizujące.

Pytania moderatora w odniesieniu do pierwszego obszaru badawczego efektywność staży w podnoszeniu kwalifikacji nauczycieli i opiekunów praktycznej nauki zawodu:

- Czy staże wpływają na wzrost kwalifikacji zawodowych ?
- Na rozwój jakich kompetencji wpływa udział w stażu ?

- Czy podczas stażu można uzyskać nową wiedzę? W jakim zakresie?
- Na rozwój jakich umiejętności ma wpływ staż?
- Jaki kształtuje postawy?
- W jaki sposób wiedza i umiejętności uzyskane na stażu mogą być multiplikowane wśród innych nauczycieli, w szkole, w środowisku lokalnym?

PODSUMOWANIE DYSKUSJI I DRUGA CZĘŚĆ BADANIA

W tej części moderator próbuje zebrać kilka odpowiedzi, które stanowią podsumowanie poruszanych wątków badawczych i przeprowadza dalszą część badania z wykorzystaniem przygotowanych narzędzi badawczych.

Szanowni Państwo, dziękuję za udział w dyskusji i cenne uwagi. W dalszej części badania skoncentrujemy się na własnym doświadczeniu z odbytego już stażu zawodowego.

W tym celu mamy przygotowane narzędzia.

Uprzejmie proszę o wypełnienie Karty 1, czyli zastanowienie się jakie staż zawodowy dał mi możliwości/korzyści, jakie były jego mocne strony, a jakie zagrożenia.

W odniesieniu do własnych doświadczeń stażowych oraz własnych przemyśleń prosimy o wypełnienie Karty 2 i 3.

Państwa odpowiedzi zachowają swoją anonimowość.

Uprzejmie dziękuję za udział w badaniu.

Wyniki badań focusowych. Wnioski i rekomendacje

ANALIZA SWOT stażu zawodowego w ramach projektu „Nauczyciel Szkoły Odzieżowej w nowoczesnym przedsiębiorstwie przemysłu mody” (karta 1)

Podczas badania focusowego nauczyciele poproszeni zostali o przeprowadzenie analizy SWOT dotyczącej staży zawodowych, w których uczestniczyli w ramach projektu.

Uczestnicy wskazali na mocne i słabe obszary staży, na ich szanse i zagrożenia.

Jako mocne strony stażu uznane zostały:

- *Możliwość praktycznej realizacji zadań na stanowisku zawodowym.*
- *Poznanie w praktyce nowych technologii w branży i obsługa sprzętu technicznego/ maszyn.*
- *Możliwość obserwacji procesu produkcyjnego.*
- *Kontakt z rzeczywistymi warunkami pracy w przemyśle odzieżowym.*
- *Rzeczowe i przyjazne podejście opiekunów stażu i pracowników firm, w których staże się odbywały.*
- *Odpowiednio przygotowany program stażu.*
- *Wymiana doświadczeń.*
- *Powiązanie teorii z praktyką.*
- *Odbywanie stażów w różnych gałęziach, umożliwienie wymiany doświadczeń.*

Za słabe strony w projekcie uznane zostały przede wszystkim terminy, czas stażu i duża odległość miejsc stażowych od miejsc zamieszkania uczestników projektu.

Branża nauczycielska cechuje się kilkoma charakterystycznymi cechami, które uniemożliwiają odbycie długich staży praktycznych. W trakcie wakacji staże niechętnie są realizowane, gdyż uczestnicy realizują je kosztem urlopu wypoczynkowego. Podczas roku szkolnego problematyczne jest uzyskanie zgody dyrektora na dłuższą nieobecność, gdyż wiąże się z przerzuceniem obowiązków nauczyciela na pozostałe grono pedagogiczne (zastępstwa itp.).

Podkreślono również zbyt krótki czas trwania stażu. Warto zaznaczyć, że żaden z respondentów nie uznał merytorycznej strony stażu jako słabej strony.

Słabe strony staży zawodowych, wymienione przez respondentów to:

- *Terminy stażu.*
- *Konieczność dojazdu w odległe miejsca.*
- *Zbyt krótki czas stażu.*
- *Trudności w przełożeniu tego czego się nauczyłam z rzeczywistymi możliwościami.*
- *Brak dostępu do urządzeń.*
- *Pogodzenie życia rodzinnego ze stażem.*

Nauczyciele zgodnie podkreślali, że staże zawodowe są dla nich ogromną szansą/ korzyścią. Pozwalają im poznać praktyczną wiedzę, faktyczne stanowisko pracy i kompetencje kluczowe pracownika. Staże też widziane są jako szansa trwałej współpracy szkoły z przedsiębiorstwami.

Jako najważniejsze korzyści wymienione zostały:

- *Użytkowość zdobytej wiedzy, np. wykorzystanie materiałów, elementy zdobnicze.*
- *Nawiązanie kontaktów z firmami, budowanie współpracy opartej na zaufaniu (nauka, praktyki zawodowe, wycieczki).*
- *Możliwość podzielenia się wiedzą praktyczną z uczniami, zmiana sposobu nauczania.*

Uczestnicy badania dostrzegli także zagrożenia związane z odbyciem stażu. Jako główną trudność zdefiniowali brak współpracy firm z przedsiębiorstwami, brak wizyt studyjnych, podczas których można uczniowi pokazać praktyczny warsztat pracy. Trudnością jest również brak nowych technik i technologii w szkołach (np. brak maszyn), co utrudnia przekazanie poznanej wiedzy praktycznej uczniowi. Za zjawisko negatywne uznano również tajemnice firm - brak dostępu do wszystkich danych projektowych i technologicznych firm, w których odbywały się staże.

Analiza SWOT wprowadzała uczestników w dalszą część badania. Ich kolejnym zadaniem było stworzenie opisu ich wymarzonego i idealnego stażu zawodowego (KARTA 2, KARTA 3).

Celem drugiej części badania focusowego było uzyskanie wskazówek do stworzenia przez ekspertów dopasowanych do oczekiwań nauczycieli i szkół zawodowych z branży odzieżowej programów doskonalenia zawodowego.

W badaniu (KARTA 2) poproszono uczestników o wyobrażenie sobie ich idealnego stażu, a następnie o udzielenie odpowiedzi na pytania:

- 1) Ile czasu powinien trwać staż zawodowy?
- 2) Firmy, w których należy zorganizować staże zawodowe.
- 3) Jakie kompetencje powinien mieć opiekun stażu?
- 4) Czy staż powinien mieć charakter specjalizacyjny? Jeżeli tak to jaka specjalizacja jest najbardziej potrzebna?

- 5) Czy staż powinien mieć charakter ogólnozawodowy?
- 6) W jakich proporcjach staż powinien zawierać formy instruktażu, obserwacji bądź współdziałania/faktyczną pracę stażysty.
- 7) Czy idealny program stażowy daje możliwość nawiązania współpracy z firmami w szerszym kontekście działania szkoły (praktyki i staże dla uczniów, miejsca pracy dla absolwentów, miejsca stażowe dla innych nauczycieli itp.)? Jeżeli a lub b to w jaki sposób można taką współpracę nawiązać i jak utrzymać?
- 8) Wymarzony program stażu zawodowego – proszę wymienić bloki merytoryczne/tematykę w podziale na kilka dni stażowych.

CZAS TRWANIA STAŻU

Uczestnicy podkreślili mocno konieczność uzgadniania staży z dyrekcją szkoły i organizację ich w ramach roku szkolnego. Mniejsza grupa proponowała staże w trakcie ferii lub wakacji.

Największą popularnością cieszyły się staże krótkoterminowe – nauczyciele mocno podkreślali 2-3-dniowe (maksymalnie 4 d-dniowe) staże praktyczne, odbywające się w cyklu corocznym (dwa głosy – 2 razy w roku). Tylko jeden respondent opowiedział się za stażem 2-tygodniowym.

FIRMY, W KTÓRYCH POWINIEN ODNYWAĆ SIĘ STAŻ

Nauczyciele w badaniu nie podali konkretnych miejsc, w których chcieliby odbyć staż zawodowy. Podkreślili jednak, jakie warunki powinna spełniać firma, by staż był dla badanego przydatny. Uczestnicy opowiadali mocno za różnorodnością – chcieliby poznać funkcjonowanie różnorodnych firm z branży odzieżowej – od małych, rodzinnych firm, do dużych zakładów. Ważnym czynnikiem jest, by przedsiębiorstwa te posiadały cały proces produkcji – od wytworzenia do sprzedaży gotowego produktu.

Pożądane profile działalności firmy są również różnorodne: od odzieżownictwa, tapicerstwa dla branży motoryzacyjnej, po konfekcję damską i męską, odzież dziecięcą, ale także staże w firmach związane z projektowaniem, stylizacją i pokazami mody.

Taka różnorodność w wyborze nauczycieli wskazuje na potrzebę dogłębnego poznania funkcjonowania firm branżowych, stosowanych w nich technologii i całego procesu produkcyjnego. Wyposażenie nauczyciela w praktyczną wiedzę ze wskazanych zakresów

skutkować będzie wzrostem wiedzy praktycznej, poznaniem oczekiwań branży wobec pracowników, co przełoży się na poziom wiedzy przekazywanej uczniom.

KOMPETENCJE OPIEKUNA STAŻU

Uczestnicy/uczestniczki zgodnie zaznaczyli, że opiekun stażu powinien być profesjonalistą, z dużym doświadczeniem zawodowym. Ważny dla nich jest również sposób komunikacji, a także umiejętność przekazywania wiedzy – idealnie byłoby, gdyby opiekun stażu był jednocześnie instruktorem wiedzy praktycznej.

Za cechy pożądaną uznano również znajomość otoczenia i możliwość zapoznania stażystów z firmami i procesami technologicznymi innych firm z branży odzieżowej, działających w regionie.

CZY STAŻ POWINIEN MIEĆ CHARAKTER SPECJALIZACYJNY CZY OGÓLNOZAWODOWY?

69,2 % stażystów zdecydowanie uznało, że staż powinien mieć charakter specjalizacyjny. Za najbardziej pożądaną elementy specjalizacji uznano nowoczesne technologie, nowoczesny park maszynowy, modelowanie form odzieży, nowoczesne techniki szycia i stylizacje-kreowanie wizerunku. Respondenci podkreślali, że warto koncentrować się jedynie na kierunku wyuczonym i pokrewnych.

Jednocześnie, w sprzeczności do powyższych opinii, w kolejnym pytaniu, które badało chęć odbycia stażu ogólnozawodowego, 66% nauczycieli uznało, że staż powinien być ogólnozawodowy, powiązany z zawodami pokrewnymi, np. modelingiem, fryzjerstwem, kosmetologią.

PROPORCJE INSTRUKTAŻU, OBSERWACJI I WSPÓŁDZIAŁANIA W TRAKCIE STAŻU

Kolejnym pytaniem, zadany uczestnikom badania fokusowego, była prośba o wskazanie odpowiedniej dla nich formy staży, z uwzględnieniem trzech form działania: instruktaż, obserwacja i współdziałanie. Nauczyciele mieli procentowo wyznaczyć najbardziej, ich zdaniem, odpowiednie formy pracy.

Tabela odpowiedzi stażystów:

Instruktaż	Obserwacja	Współdziałanie/praca stażysty w miejscu stażu
25%	50%	25%
30%	40%	30%
20%	30%	50%
30%	20%	60%
20%	60%	20%
20%	20%	60%
30%	40%	30%
30%	50%	20%
30%	40%	30%
25%	50%	25%
25%	50%	25%
25%	50%	25%
30%	40%	30%
20%	50%	30%
40%	40%	20%
20%	40%	40%

Za najbardziej korzystną formę współpracy uznano obserwację (wynik uśredniony – 38,6%), następnie instruktaż (26%) i współdziałanie (24,%).

MOŻLIWOŚĆ NAWIĄZANIA WSPÓŁPRACY Z FIRMAMI W NASTĘPSTWIE STAŻY

Badanych zapytano również, czy idealny program stażowy daje możliwość nawiązania współpracy z firmami w szerszym kontekście działania szkoły, np. w formie praktyk i staży dla uczniów, miejsc pracy dla absolwentów, miejsc stażowe dla innych nauczycieli.

Zdecydowana większość nauczycieli, że staże dały możliwość nawiązania długotrwałych, obustronnych relacji, opartych na wzajemnym zaufaniu. Jako formy współpracy wskazano:

- *wycieczki do zakładów pracy,*
- *praktyki uczniowskie,*
- *zaproszenie fachowców do szkół (spotkania z młodzieżą),*
- *udostępnianie pomocy dydaktycznych,*
- *spotkania na imprezach branżowych.*

MERYTORYKA WYMARZONEGO STAŻU ZAWODOWEGO

Ostatnie pytanie badania fokusowego (KARTA 2) dotyczyło opisy merytorycznej zawartości idealnego stażu. Większość badanych podkreśliła, że staż powinien być dopasowany do potrzeb konkretnego stażysty i zawierać kompleksowe poznanie działalności firmy, jej specyfiki, zakresu produkcji, możliwości rozwoju i obserwacje procesu produkcyjnego.

Ramowy plan stażu wraz z podziałem na bloki tematyczne, zaprezentowany przez większą część grupy badanych, wygląda następująco:

- I-dzień: zapoznanie z firmą, z systemem technologicznym.
- II-dzień: instruktaże współdziałania, praca w miejscu stażu; a następnie szczegółowe poznanie każdego działu, począwszy od działu przygotowania produkcji, obserwację pracy szwalni, praca na wybranych maszynach z nowoczesnym oprogramowaniem, obserwacja pracy magazynu, po funkcjonowanie działu marketingu.
- III-dzień: pozyskanie materiałów umożliwiających wykorzystanie ich w pracy z uczniami.

W ankietach pojawiły się również bardziej szczegółowe informacje, np.

- *w czasie trwania stażu dobrze jest zobaczyć kilka firm działających na danym rynku konkurujących ze sobą w zakresie technologii, zarządzania, odbiorców, klientów, zakresu działania;*
- *stylizacje, wizaż, kreowanie wizerunku,*

- *kontakt z firmami zajmującymi się profesjonalnie przygotowaniem do pokazów mody, organizacją show room, współpraca z projektantami mody w zakresie makijażu, fryzjerstwa, współpraca z firmami eventowymi;*
- *projektowanie, materiałoznawstwo, nowoczesne wykonanie projektu, działania marketingowe;*
- *oprogramowanie komputerowe – projektowanie szablonów, nowoczesne materiałoznawstwo, projekt plastyczny- szablon, wyrób, kom. wzornicza.*

Ostatnia część badania fokusowego (KARTA 3) miała na celu wyodrębnienie cech i wskaźników/ kryteriów, jakimi powinno się kierować przy wyborze firm stażowych i opracowywaniu programów stażowych.

WYBÓR FIRMY STAŻOWEJ

Nauczyciele uznali, że nowoczesna firma z branży odzieżowej, to taka, która posiada własną uznaną markę, a także ma park maszynowy/ wykorzystuje nowoczesne technologie. Za pożądane elementy uznano również innowacyjność, różnorodność produkcji, certyfikat jakości, posiadanie własnej technologii i dostęp do wzorów. Do firmy, która spełnia powyższe warunki, a także znajduje się w okolicy zamieszkania stażystów (co było warunkiem podkreślanym przez całą grupę badanych), z chęcią zgłaszać się będą na staże zarówno nauczyciele, jaki i stażyści.

Część respondentów chciałaby również, by profil firmy był dostosowany do specjalizacji nauczycielskich, a także by przedsiębiorstwo było otwarte na współpracę ze szkołami.

NAJWAŻNIEJSZY ELEMENTEM STAŻU ZAWODOWEGO

Kluczowym elementem w trakcie stażu dla nauczycieli jest:

- 1- *Uzyskanie praktycznej wiedzy oraz podniesienie kwalifikacji zawodowych.*
- 2- *Poznanie nowych technologii i linii produkcyjnych, znajomość ogólnego funkcjonowania zakładów.*
- 3- *Współpraca z przedsiębiorstwami z branży odzieżowej i pokrewnych.*
- 4- *Uzyskanie wiedzy o budowaniu wizerunku firmy oraz poznanie praktycznych zagadnień ekonomiczno-marketingowych.*
- 5- *Jakość pracy.*

IDEALNIE PROGRAM STAŻU, „uszyty” na miarę oczekiwań grupy badanej, przede wszystkim powinien wyprzedzać technologie i zapoznawać nauczycieli z potrzebami rynku .

Powinien on uwzględniać indywidualne potrzeby nauczycieli – program powinien być ustalany podczas wspólnych rozmów nauczycieli z przedsiębiorcami.

Ważne jest również dla respondentów, by w wyniku stażu zawiązała się współpraca między szkołą a przedsiębiorstwami.

W zakresie merytorycznym za kluczowe elementy uznano uwzględnienie potrzeby rynku i nowinek/ nowości branżowych.

PODSUMOWANIE

Przeprowadzone badania fokusowe potwierdziły dużą efektywność stażu, ich istotny wpływ na rozwój kwalifikacji nauczyciela i pośredni na budowanie relacji między szkołą a przedsiębiorcą. Okazało się, że kluczowym elementem jest nastawienie zarówno uczestników stażu , jak i opiekunów. Wysoki poziom motywacji, świadomość własnych potrzeb może zwiększać efektywność procesu.

Z drugiej strony badania fokusowe umożliwiły zidentyfikowanie głównych barier wpływających na proces uczenia się i zaangażowanie uczestników.

Wynik badań umożliwi w przyszłości jeszcze bardziej efektywne oddziaływanie staży na wzrost poziomu nauczania, a przez to na rozwój branży odzieżowej w szkolnictwie zawodowym.

